

Strategi
Program
» **Plan**
Policy
Riktlinjer
Regler

Vatten och avlopp i Borås Stad

Borås Stads styrdokument

» Aktiverande

STRATEGI – avgörande vägval för att nå målen för Borås
PROGRAM – verksamheter och metoder i riktning mot målen

PLAN – aktiviteter, tidsram och ansvar

» Normerande

POLICY – Borås Stads hållning

RIKTLINJER – rekommenderade sätt att agera

REGLER – absoluta gränser och ska-krav

Fastställt av: Kommunfullmäktige

Datum: xx

Dokumentet gäller för:

För revidering ansvarar:

För ev uppföljning och tidplan för denna ansvarar:

Dokumentet gäller till och med: 2020

Inledning

Borås Stad har ett ansvar för att invånare i kommunen har tillgång till ett hälsosamt dricksvatten och för att avloppsvatten från bostäder och verksamheter omhändertas på ett miljömässigt sätt. God planering är grunden för att kommunen även fortsättningsvis ska kunna erbjuda invånare och verksamheter god service och uppfylla kommunens skyldigheter.

Vi använder våra vattendrag för alla aspekter i VA-försörjningen. Sjöar och grundvatten ger oss dricksvatten. Vattendrag och sjöar är också mottagare av vårt dagvatten och behandlade spillvatten. Vatten spelar en central roll för kommunens infrastruktur och utveckling, det är av största vikt att vi skyddar och aktivt förbättrar statusen på denna resurs.

Miljö kvalitetsnormerna för vatten är en viktig pusselbit i en aktiv VA-planering, dessa har beaktats vid förslag till utbyggnad av den allmänna anläggning till befintliga bebyggelsegrupper och kommer vara avgörande i arbetet kring hur och var rening av dagvatten behöver genomföras.

Det finns gott om dricksvatten i Borås. I vissa områden behöver situationen ändå förbättras i takt med att behovet av dricksvatten ökar vid nybyggnation eller när permanentboende ersätter fritidsboende.

Omhändertagandet av avloppsvatten från bostäder och verksamheter i kommunen fungerar bra på det stora hela. I vissa områden behöver det göras en del förbättringar. Utsläppen av skadliga ämnen till miljön måste minska och man behöver minska risken att människor blir sjuka av en dålig hantering av avloppsvatten.

Dagvattenhanteringen från bebyggda områden handlar i vanliga fall om att avleda vattnet på ett säkert sätt till ett vattendrag. Miljökraven ökar på avledningen för att förbättra statusen på våra vattendrag. Rening av dagvatten är något som kräver nya ställningstaganden, god planering och ekonomiska resurser.

Arbetet med att ta fram en kommunal VA-plan startade hösten 2013. VA-planen ska säkra en framtida hållbar försörjning av vatten och avlopp i Borås Stad, till invånare och verksamheter och samtidigt beakta

hög miljöhänsyn samt minska belastningen på våra vattendrag. Arbetet har skett i en förvaltningsövergripande arbetsgrupp på tjänstemannanivå med medverkande från Stadskansliet, Tekniska förvaltningen, Miljöförvaltningen, Samhällsbyggnadsförvaltningen och Borås Energi och Miljö.

Resultatet av VA-planen kommer utgöra grunden för det fortsatta utbyggnaden av kommunalt Vatten och avlopp och också initiera nya uppdrag inom främst dagvattenrening och ett förstärkt samarbete mellan de förvaltningar som arbetar med samhällsbyggnad.

VA-planen omfattar inte specifika mål, aktiviteter eller utveckling av den allmänna VA-anläggningen, utan endast övergripande frågeställningar som är av särskild vikt för kommunen. Övriga frågor ingår i huvudmannen Borås Energi och Miljö mandat och hanteras i bolagets utvecklingsarbete.

VA-planeringsprocessen Planeringen sker i tre steg:

- VA-ÖVERSIKT

En kunskapssammanställning innehållande nulägesbeskrivning, omvärldskrav, förutsättningar och identifierade behov för VA-hanteringen i Borås Stad. Underlaget har tagits fram av tjänstemän i Borås Stad och Borås Energi och Miljö, se bilaga 1 VA-översikt för Borås Stad

- RIKTLINJER FÖR DRICKSVATTEN OCH AVLOPPSFÖRSÖRJNING

Politiska ställningstaganden och förhållningssätt för att uppnå hållbar och långsiktigt VA-försörjning i Borås Stad, bilaga 2 Riktlinjer för dricksvatten och avloppsförsörjning Dessa har varit på remiss 2014-06-26 till 2014-11-01.

- VA-PLAN

Redovisar vilka åtgärder och aktiviteter som skall genomföras under planens giltighetsperiod för att för att uppnå hållbar och långsiktigt VA-försörjning i Borås Stad. Denna har varit på remiss 2015-12-23 till 2016-03-01

Ställningstaganden från Riktlinjer för vatten och Avlopp, tillsammans med de förutsättningar som beskrivs i VA-översikten leder tillsammans fram till de åtgärder som presenteras i VA-planen. Åtgärderna syftar till att uppfylla de ställningstagande, givet de förutsättningar som utgör nuläget och en bedömning av framtida behov.

VA-planen anger vilka åtgärder som behövs inom VA-försörjningen, samt vem som är ansvarig för att utföra åtgärden. VA-planen planperiod är fyra år och åtgärderna skall genomföras under denna tidsperiod. Uppföljning och avrapporteringen sker årligen till kommunstyrelsen.

Avgränsning

De åtgärder som berör den allmänna anläggningen och är av sådan karaktär att de är inte enbart det allmännas ansvar, såsom åtgärder för dagvattenhantering, eller av stor vikt för kommunens utveckling som övergripande dricksvattenplanering, ingår i VA-planen. Övriga åtgärder på den allmänna anläggningen hålls utanför VA-planen och lämnas till Borås Energi och Miljö att utreda, planera och utföra.

Åtgärderna i VA-planen är indelade i kategorierna:

- Områden i behov av förändrad VA-försörjning
- Enskilda VA-anläggningar och anslutning till allmänt VA
- Dagvatten
- Dricksvatten och brandvatten
- Kommunikation och organisation

Områden i behov av en förändrad VA-hantering för befintlig bebyggelse ges en framträdande del i VA-planen, då detta är grundläggande för kommunens bebyggelseutveckling. Som utgångspunkt gäller att allmänt VA byggs ut i alla områden där samlad nybebyggelse sker.

Områden i behov av förändrad VA-försörjning

Alla fastigheter i Borås Stad kommer att tillhöra någon form VA-planområde. Ett VA-planområde har antingen allmän VA-försörjning, är på väg att bli anslutet till allmän VA-försörjning, är föremål för vidare arbete i syfte att ta reda på mest lämpliga form av VA-försörjning eller har och kommer även fortsatt att ha enskild VA-försörjning. Var på denna skala ett område bedöms ligga beror dels på vilket behov som finns av en förbättrad VA-lösning, dels av hur genomförbar en VA-utbyggnad är.

Kategorisering av områden

Indelning av fastigheter i VA-planområden bedöms i fem kategorier. Fyra av kategorierna innehåller fastigheter som ligger i sammanhållen bebyggelse och i den femte glesbebyggelse.

- **VA-utbyggnadsområde** är ett område som idag har enskild VA-försörjning och som har behov av en förändrad VA-lösning. Kommunen rekommenderas att fatta beslut om verksamhetsområde för allmänt VA, samt när i tid utbyggnaden ska ske. Dessa områden analyseras för att besluta i vilken ordning och när i tid utbyggnad ska ske.

- **VA-utredningsområde** är ett område som idag har enskild VA-försörjning och som kan ha behov av en förändrad VA-struktur. Utredning behöver utföras för att visa vilket behov som finns samt vilka möjligheter som finns för att förbättra situationen. För områdena krävs ytterligare utredningar kring områdets avgränsningar, möjliga tekniska lösningar till VA-problemen samt om det finns ett kommunalt ansvar att lösa problemet eller inte. Utredning kan även visa att VA-försörjningen i ett område helt eller delvis går att lösa med enskilda eller gemensamma VA-anläggningar

- **VA-bevakningsområde** är ett område som idag har enskild VA-försörjning och som sannolikt inte har behov av en förändrad VA-struktur. Många VA-bevakningsområden kommer även i framtiden att ha enskild VA-försörjning, men med fler gemensamma lösningar. Bevakningsområden har mindre behov av en förändrad VA-försörjning än utredningsområden. Områdena behöver dock bevakas, eftersom VA-situationen kan förändras vid t.ex. exploatering, varpå nya bedömningar och avvägningar behöver göras.

- **Allmänt VA-område** är ett område som idag har tillgång till allmän VA-försörjning, antingen inom ett verksamhetsområde eller via en avtalsanslutning (t.ex. föreningar).

- **Enskilt VA-område** är ett områden med gles bebyggelse som idag har enskild VA-försörjning och som inom överskådlig framtid inte har behov av en förändrad VA-struktur utan kommer att fortsätta ha enskild försörjning.

Behovsbedömning

Inom Borås Stad har ca 30 område med sammanhållen bebyggelse identifierats som kan ha behov av en förändrad VA-struktur. Dessa områden har genomgått behovsbedömning för att få en uppfattning om vart en förbättrad VA-lösning är mest angelägen. Behovet bedöms enligt kriterier i kategorierna samhälle, miljö och hälsa.

Sammanvägning av dessa kriterier har sammanställts i en behovsmodell som finns i bilaga 3 Områden i behov av förändrad VA-försörjning.

Möjlighetsbedömning

Behovsbedömningen ger svar på hur stort behov de bedömda områdena har av en förbättrad VA-lösning. För att kunna göra en prioritering för VA-utbyggnad behöver också möjligheten att bygga ut den allmänna VA-anläggningen beaktas. En rimlig utbyggnadsordning är viktig ur flera aspekter, bland annat för att skapa tekniskt hållbara lösningar, att få en god ekonomi i utbyggnaden men också för att säkerställa god funktion på vattentjänsterna. Möjligheterna bedöms enligt kriterier i kategorierna teknik och funktion. Sammanvägning av dessa kriterier har sammanställts i en möjlighetsmodell som finns i bilaga 3. Områden i behov av förändrad VA-försörjning.

Utbyggnad av allmänt VA

TILL FÖLJANDE OMRÅDEN SKALL ALLMÄNT VA BYGGAS UT UNDER PLANPERIODEN 2016-2019

1.	Kullasand	start 2016
2.	Kvarbo-Hästhagen	start 2017
3.	Bosnäs	start 2018

Formell antas varje utbyggnad genom att ett beslut om utvidgning av verksamhetsområdet tas av kommunfullmäktige. När beslutet om verksamhetsområde är taget skall det, enligt Lagen om allmänna vattentjänster, den allmänna anläggningen byggas ut snarast. Detta beslut kan därmed inte tas i förtid utan tas i nära anslutning till faktisk utbyggnad av ledningsnätet.

Resterande områden är kategoriserade att tillhöra VA-utredningsområden eller VA-bevakningsområden.

VA-UTREDNINGSSOMRÅDEN SOM KAN BLI AKTUELLA FÖR ALLMÄN UTBYGGNAD MELLAN 2019 -2030, MEN YTTERLIGARE UTREDNING KRÄVS:

- **Munkahagen**
– Inventeringar av enskilda anläggningar
- **Bovik**
– Inventeringar av enskilda anläggningar
- **Funningen**
– Inventeringar av enskilda anläggningar

- **Klockarbo**
– Avvaktar beslut om intresse från exploatörer om förtätning av området
- **Häla**
– Inventering av enskilda anläggningar
- **Lyckebovägen**
– Inventering av enskilda anläggningar
- **Torpa-Hestra**
– Inventering av enskilda anläggningar
- **Ryssbyhöjden**
– Fördjupad utredning om möjligheterna till allmän anslutning
- **Tosseryd**
– Inventering av enskilda anläggningar

VA-BEVAKNINGSSOMRÅDEN SOM KOMMER TROLIGTVIS INTE VARA AKTUELLA FÖR VA-UTBYGGNAD FRAM TILL ÅR 2030:

- Skansasjön
- Hallavägen
- Lyckebovägen
- Mjöshult
- Almenäs
- Sjögabo
- Nabben
- Bua Strand
- Nabbagatan
- Viken
- Häla
- Sundholmen

NY ENSKILT VA

Följande områden bedöms inte inom överskådlig framtid inte har behov av en förändrad VA-struktur

- Råvik
- Sävsjövik
- Ebbared
- Vänga
- Patövik
- Sköttning
- Sandared
- Tämta
- Lakhall

Förslag till åtgärder – handlingsplan

Åtgärd	Ansvar
<p>Upprätta arbetsordning för hur hantering av områden som är i behov av förändrad VA-hantering skall gå till. Arbetsordningen skall tydliggöra ansvar och behov av beslut i processen.</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Plan för inventering av enskilda avlopp Befintlig plan revideras och mål om tillsynstakt inarbetas i planen</p>	Miljö- och konsumentnämnden
<p>Upprätta handlingsplan i väntan på VA-utbyggnad. Handlingsplanen ska redogöra för kommunen ska hantera utredningsområden och områden i väntan på VA-utbyggnad.</p>	Miljö- och konsumentnämnden
<p>Utreda och klargöra ansvarsfrågan i kommunen gällande dagvatten för både nya och befintliga system.</p>	Kommunstyrelsen
<p>Starta dagvattengrupp</p>	Kommunstyrelsen
<p>Ta fram riktvärden och riktlinjer för utsläpp till dagvatten och från dagvatten till recipient</p>	Miljö- och konsumentnämnden
<p>Upprätta handbok för dagvatten Handboken ska beskriva hur Borås arbetar med dagvatten exempelvis med dimensionering, ansvar, dagvatten i planprocessen, klimataspekter och utformning av dammar.</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Upprätta dagvattenplan Planen ska redogöra för vilka åtgärder som skall genomföra för att förbättra befintlig dagvattenhantering. Åtgärderna kommer vara för att förbättra närmiljön i recipienter och för att skapa säker avrinning.</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Upprätta plan för säker ytvattenhantering Plan för hur avrinningen från vägar och gator kan ske då ledningsnätet inte räcker till. Åtgärder kan genomföras i den befintliga stadsmiljön som förebygger skador på fastigheter och byggnader vid ett förändrat klimat. Det finns flertalet inestängda områden där avrinning kan bli ett bekymmer vid kraftiga skyfall..</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Utarbeta förslag för hur dagvatten kan hanteras som resurs. Dagvatten som resurs kan berika stadsbilden genom att uppmana till rekreation och lek samt och stärka naturvärden och biologisk mångfald</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Upprätta provtagningsplan för dagvatten (Påbörjad) Det finns flertalet områden där föroreningsbelastningen på dagvatten är högra än i det normala fallet. Provtagning krävs för bekräfta den faktiska belastningen dagvatten har på recipienten.</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Upprätta reservvattenplan Plan för hur alla allmänna distributionsområden för dricksvatten kan försörjas med reservvatten.</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Utreda potentiella dricksvattenresurser inom Borås Stad (Färdigställd) Utredningen syftar till att kartlägga och värdera vattenresurser inom Borås Stad, som kan nyttjas till framtida dricksvattenförsörjning.</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Ta initiativ till regional vattenförsörjningsplan Ett regionalt samarbete kan trygga Borås vattenförsörjning i ett långsiktigt perspektiv. Genom en regional vattenförsörjningsplan att skapas ett underlag för en robust och klimatsäker dricksvattenförsörjning i ett flergenerationsperspektiv.</p>	Borås Energi och Miljö AB

Åtgärd	Ansvar
<p>NY Framtida dricksvatten för Borås (Påbörjad) Utreda hur dricksvattenförsörjningen för invånarna i Borås Stad kan säkerställas i en flergenerations perspektiv</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Upprätta principförslag för hur och vart brandvattenförsörjning via sprinklers kan medges i kommunen samt hur brandvattenförsörjning för räddningstjänsten skall medges</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Plan för släckvattenhantering Släckvatten kan förorena vattendrag och dricksvattentäkter, en plan skall upprättas som tydliggör vart olika släckvatten, om bränder ska släckas och vilken förmåga till att hantera släckvatten kommunen ska ha</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Upprätta en långsiktig kommunikationsplan för öka kunskapen och medvetenheten om värdet av rent dricksvatten</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Reinvestering av överföringsledningar till Fristad. Fristad försörjs med dricksvatten från Sjöbo vattenverk och avloppsvattnet avleds till Gässlösa. Avloppsvattnet leds via sjöledning i råvattentäkten Öresjö. Avloppsledningarna är en mycket stor risk för dricksvattenförsörjningen i Borås Stad och att dra en ny ledning landvägen till Fristad är en viktig pusselbit för säkra framtida dricksvattenförsörjning för Borås Stad.</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Hållbar återföring av näringsämnen Aktiviteten syftar till att få samsyn kring återföringen av näringsämnen i samhället och möjligheter till att sluta kretsloppen. Aktiviteten bör utreda vilka strömmar av näringsämnen som finns, vilka tekniker som finns tillgängliga för att återföra dem och vilka beslut och satsningar kommunen behöver göra för att uppnå etappmålen om hållbar återföring av näringsämnen</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Upprätta en långsiktig kommunikationsplan för öka kunskapen och medvetenheten om värdet av rena vattendrag</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Utredning källsorterande avloppssystem För att möta framtidens utmaningar för att uppnå ett kretslopp av näringsämnen kan källsorterande avloppssystem vara en del av lösningen. Källsorterande avloppssystem kan appliceras både på allmänt och enskilt VA och Borås har en fördelaktig placering i regionen för att kunna ta emot källsorterat avloppsrester.</p>	Borås Energi och Miljö AB
<p>Ta fram ett förslag på hur VA-rådgivning till invånarna kan ske.</p>	Miljö- och konsumentnämnden
<p>Upprätta kommunikationsplan med budskapet om vikten av god standard på enskilda avlopp.</p>	Miljö- och konsumentnämnden

POSTADRESS 501 80 Borås BESÖKSADRESS Stadshuset, Kungsgatan 55
TELEFON 033-35 70 00 E-POST boras.stad@boras.se WEBBPLATS boras.se